

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 สภาพการทำเกษตรแบบยั่งยืนของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความยั่งยืนของการทำการเกษตรของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการทำการเกษตรแบบยั่งยืน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

1.1 เพศของเกษตรกรที่ศึกษา

เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.97 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.03 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เพศของเกษตรกร

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	94	56.97
หญิง	71	43.03
รวม	165	100

1.2 อายุ

เกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่จะมีอายุในช่วง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.92 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.42 ส่วนเกษตรกรที่มีอายุ 71 ปีขึ้นไป จะมีน้อยที่สุด คือร้อยละ 5.45 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อายุของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน

ช่วงอายุ(ปี)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30	14	8.45
31 - 40	37	22.42
41 - 50	51	30.92
51 - 60	31	18.79
61 - 70	23	13.94
71 ปีขึ้นไป	9	5.45
รวม	165	100

อายุต่ำสุด 20 ปี อายุเฉลี่ย 48.04 ปี
 อายุสูงสุด 80 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.92

1.3 การนับถือศาสนา

เกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

1.4 ระดับการศึกษา

เกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 72.12 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 15.76 และมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	4	2.42
ระดับประถมศึกษา	119	72.12
ระดับมัธยมศึกษา	26	15.76
ระดับอนุปริญญา	5	3.03
ระดับปริญญาตรี	10	6.06
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	1	0.61
รวม	165	100

1.5 สถานภาพสมรส

เกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมามีสถานภาพม่าย คิดเป็นร้อยละ 7.27 และเป็นโสดน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.06 ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	10	6.06
สมรส	143	86.67
ม่าย	12	7.27
รวม	165	100

1.6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 4 - 6 คน คิดเป็นร้อยละ 67.88 รองลงมามีจำนวน 1 - 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.03 และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุดมากกว่า 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 3 คน	38	23.03
4 - 6 คน	112	67.88
7 - 9 คน	13	7.88
มากกว่า 9 คน	2	1.21
รวม	165	100

ครอบครัวที่มีสมาชิกน้อยที่สุด	1	คน	ค่าเฉลี่ยสมาชิกของครอบครัว	4.47 คน
ครอบครัวที่มีสมาชิกมากที่สุด	11	คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.59

1.7 จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในวัยแรงงาน(15 ปีขึ้นไป)

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในวัยแรงงาน(15 ปีขึ้นไป)ของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนร้อยละ62.42 มีสมาชิกครอบครัวในวัยแรงงานจำนวน 1 - 3 คน ร้อยละ 33.94 มีจำนวนสมาชิกครอบครัวในวัยแรงงาน 4 - 6 คน และร้อยละ 3.64 ที่มีจำนวนสมาชิกวัยแรงงานน้อยที่สุด 7 - 9 คน ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนสมาชิกครอบครัวที่อยู่ในวัยแรงงาน(15 ปีขึ้นไป)

สมาชิกครอบครัววัยแรงงาน	จำนวน	ร้อยละ	
1 - 3 คน	103	62.42	
4 - 6 คน	56	33.94	
7 - 9 คน	6	3.64	
รวม	165	100	
สมาชิกในวัยแรงงานน้อยที่สุด	1 คน	สมาชิกในวัยแรงงานมากที่สุด	9 คน
ค่าเฉลี่ยสมาชิกในวัยแรงงาน	3.26 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.49

1.8 ตำแหน่งทางสังคม

ตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนส่วนใหญ่ ไม่มีตำแหน่งใด ๆ คิดเป็นร้อยละ 80.61 รองลงมาเป็นผู้นำชมรม/สมาคมในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.06 และน้อยที่สุด คือเป็นสมาชิก อบต. คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตำแหน่งทางสังคมของเกษตรกร

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	2	1.21
กรรมการหมู่บ้าน	9	5.45
ผู้นำเกษตร	5	3.03
ผู้นำชมรม/สมาคมในหมู่บ้าน	10	6.06
สมาชิก อบต.	1	0.61
ไม่มีตำแหน่งใดๆ	133	80.61
*อื่น ๆ	5	3.03
รวม	165	100

*อื่น ๆ ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน, กรรมการสมาคมชาปณกิจสงเคราะห์

1.9 การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ

การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ธกส. คิดเป็นร้อยละ 56.36 รองลงมาเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 18.18 และเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ

สมาชิกของกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มเกษตร	20	12.12
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	14	8.49
สมาชิก ธกส.	93	56.36
กลุ่มอาชีพ	1	0.61
สมาชิกกลุ่มสหกรณ์การเกษตร	30	18.18
อื่น ๆ เช่นกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น	7	4.24
กลุ่มพลังในท้องถิ่น		
รวม	165	100

ตอนที่ 2 สภาพการทำเกษตรแบบยั่งยืนของเกษตรกร

2.1 ขนาดพื้นที่สวน

ขนาดพื้นที่สวนของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนส่วนใหญ่มีพื้นที่ 1 - 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 91.52 รองลงมา 31 - 60 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.45 และมีพื้นที่น้อยที่สุด 61 - 90 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ขนาดพื้นที่สวนที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน

ขนาดพื้นที่สวน(ไร่)	จำนวน	ร้อยละ
1 - 30	151	91.52
31 - 60	9	5.45
61 - 90	1	0.61
มากกว่า 90	4	2.42
รวม	165	100

ขนาดพื้นที่สวนที่น้อยที่สุด 1 ไร่ ค่าเฉลี่ยของพื้นที่สวน 15.59 ไร่
ขนาดพื้นที่สวนมากที่สุด 150 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 20.39

2.2 ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่า ส่วนใหญ่ถือครองที่ดินโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 44.24 รองลงมาเป็น นส.3 ก คิดเป็นร้อยละ 21.22 และน้อยที่สุดเป็น สปก. คิดเป็นร้อยละ 4.24 ตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
โฉนด	35	13.33
นส. 3 ก	22	21.22
สปก.	7	4.24
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	73	44.24
อื่น ๆ	28	16.97
รวม	165	100

*อื่น ๆ หมายถึง สทก.1(สิทธิ์ที่ทำกินชั่วคราว), สค.1(หนังสือแจ้งการครอบครองที่ดิน)

2.3 ระยะเวลาในการถือครองที่ดิน

ระยะเวลาในการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน พบว่าส่วนใหญ่ถือครองตลอดไป คิดเป็นร้อยละ 86.06 รองลงมาถือครองน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.24 และถือครองน้อยที่สุด 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ระยะเวลาในการถือครองที่ดิน

ระยะเวลา(ปี)	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10	7	4.24
10 - 20	6	3.65
21 - 30	4	2.42
31 - 40	2	1.21
41 - 50	4	2.42
ตลอดไป	142	86.06
รวม	165	100

หมายเหตุ การถือครองที่ดินตลอดไปเป็นการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

2.4 รูปแบบการทำสวน

รูปแบบการทำสวนของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่า ส่วนใหญ่ปลูกไม้ผลหลายชนิดร่วมกับป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 63.64 รองลงมาปลูกไม้ผลหลายชนิด เช่น ลางสาด ทุเรียน มะไฟ ลองกอง กาแฟ คิดเป็นร้อยละ 30.30 และน้อยที่สุดคือปลูกไม้ผลชนิดเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 6.06 ตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 รูปแบบการทำสวน

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
ปลูกไม้ผลชนิดเดี่ยว	10	6.06
ปลูกไม้ผลหลายชนิด	50	30.30
ปลูกไม้ผลหลายชนิดร่วมกับป่าไม้	105	63.64
รวม	165	100

2.5 ประสิทธิภาพในการทำสวน

ประสิทธิภาพในการทำสวนของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.58 รองลงมา 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.03 และมีประสิทธิภาพในการทำสวนน้อยที่สุด 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.52 ตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ประสิทธิภาพในการทำสวน

ประสิทธิภาพ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10	25	15.14
11 - 20	62	37.58
21 - 30	38	23.03
31 - 40	19	11.52
มากกว่า 40	21	12.73
รวม	165	100
ประสิทธิภาพในการทำสวนน้อยที่สุด	3	ปี
ประสิทธิภาพในการทำสวนมากที่สุด	70	ปี
ประสิทธิภาพในการทำสวนเฉลี่ย	25.06	ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	13.16	

2.6 การกำหนดระยะปลูกไม้ผล

การกำหนดระยะปลูกไม้ผลของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่ามี 2 รูปแบบคือปลูกแบบไม่กำหนดระยะปลูก คิดเป็นร้อยละ 64.24 และปลูกแบบกำหนดระยะปลูก คิดเป็นร้อยละ 35.76 ตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การกำหนดระยะปลูกไม้ผล

ระยะการปลูก	จำนวน	ร้อยละ
กำหนดระยะการปลูก	59	35.76
ไม่กำหนดระยะการปลูก	106	64.24
รวม	165	100

2.7 พืชที่สร้างรายได้

พืชที่สร้างรายได้ของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนส่วนใหญ่คือยางสด คิดเป็นร้อยละ 44.64 รองลงมาคือทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 37.62 และที่สร้างรายได้น้อยที่สุดคือเงาะ คิดเป็นร้อยละ 0.31 ตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 พืชที่สร้างรายได้แก่เกษตรกร

ชนิดพืช	จำนวน	ร้อยละ
ยางสด	146	44.64
ทุเรียน	123	37.62
ลองกอง	30	9.17
เงาะ	1	0.31
มะไฟ	14	4.28
มังคุด	5	1.53
กาแฟ	8	2.45
รวม	327	100

หมายเหตุ เกษตรกร 1 รายตอบจำนวนพืชที่สร้างรายได้ ได้มากกว่า 1 ชนิด

2.8 แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำสวน

แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำสวนของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่า ส่วนใหญ่ใช้แหล่งน้ำจากน้ำฝนอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 48.62 รองลงมาใช้แหล่งน้ำจากลำห้วย/ลำธารธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 38.99 และใช้แหล่งน้ำจากแหล่งน้ำอื่น ๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.46 ตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำสวนของเกษตรกร

แหล่งน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
น้ำฝนอย่างเดียว	106	48.62
ลำห้วย/ลำธารตามธรรมชาติ	85	38.99
บ่อน้ำบาดาล	13	5.96
บ่อน้ำซึม	11	5.05
ชลประทาน	2	0.92
อื่น ๆ	1	0.46
รวม	218	100

เกษตรกร 1 รายอาจมีแหล่งน้ำมากกว่า 1 แหล่ง
อื่น ๆ คือ ระบบน้ำหยด

2.9 การพ่นยาฆ่าแมลงต่อปี

การพ่นยาฆ่าแมลงของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน พบว่าส่วนใหญ่พ่นยาฆ่าแมลง คิดเป็นร้อยละ 60.61 และไม่ได้พ่นยาฆ่าแมลงคิดเป็นร้อยละ 39.39 ตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 การพ่นยาฆ่าแมลง ต่อปี

จำนวนการพ่นยาฆ่าแมลง(ครั้ง)	จำนวน	ร้อยละ
1. พ่นยาฆ่าแมลง		
1 – 2	59	35.76
3 – 4	33	20.00
มากกว่า 4	8	4.85
2. ไม่ได้พ่นยาฆ่าแมลง	65	39.39
รวม	165	100

2.10 การกำจัดวัชพืชต่อปี

การกำจัดวัชพืชของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่า ส่วนใหญ่กำจัดวัชพืช 1 - 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมากำจัดวัชพืช 3 - 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.48 และกำจัดวัชพืชมากกว่า 6 ครั้ง น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.82 ตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การกำจัดวัชพืชต่อปี

การกำจัดวัชพืช	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 ครั้ง	110	66.67
3 - 4 ครั้ง	47	28.48
5 - 6 ครั้ง	5	3.03
มากกว่า 6 ครั้ง	3	1.82
รวม	165	100

2.11 ชนิดของยาฆ่าแมลงที่ใช้มากที่สุด

ชนิดของยาฆ่าแมลงที่เกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนใช้พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เซฟวิน คิดเป็นร้อยละ 24.85 รองลงมาใช้ไซเมอร์ คิดเป็นร้อยละ 13.34 และใช้ ดีดีดีน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ชนิดของข่าฆ่าแมลงที่เกษตรกรใช้มากที่สุด

ชนิดข่าฆ่าแมลง	จำนวน	ร้อยละ
1. พ่นข่าฆ่าแมลง		
เซฟวิน	41	24.85
ไซเมอร์	22	13.34
แลนเนท	13	7.88
คิสิที	10	6.07
ผลิตภัณฑ์ของแอมเวย์(สารจับใบ)	4	2.42
สารสกัดจากสะเดา	4	2.42
ทามารอน	4	2.42
คิสิต	2	1.21
2. ไม่ได้พ่นข่าฆ่าแมลง	65	39.39
รวม	165	100

2.12 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

2.12.1 การใช้ปุ๋ยคอก

การใส่ปุ๋ยคอกแก่พืชของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่า ส่วนมากใส่ให้แก่ รางสาด คิดเป็นร้อยละ 48.09 รองลงมาใส่ให้แก่ทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.44 และใส่ให้แก่มะไฟน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.09 ตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 การใส่ปุ๋ยคอกแก่พืช

ชนิดพืช	จำนวน	ร้อยละ
ทุเรียน	74	40.44
รางสาด	88	48.09
ลองกอง	19	10.38
มะไฟ	2	1.09
รวม	183	100

หมายเหตุ เกษตรกร 1 รายสามารถใส่ปุ๋ยคอกแก่พืชได้มากกว่า 1 ชนิด

1.12.2 การใช้ปุ๋ยหมัก

การใช้ปุ๋ยหมักของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่าส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยหมักให้แก่ทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.42 รองลงมาใส่ให้แก่ ลางสาด คิดเป็นร้อยละ 21.21 และใส่ให้แก่มังคุด น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 การใช้ปุ๋ยหมักแก่พืช

ชนิดพืช	จำนวน	ร้อยละ
1. ใส่ปุ๋ยหมัก		
ทุเรียน	37	22.42
ลางสาด	35	21.21
มังคุด	1	0.61
ลองกอง	5	3.03
มะไฟ	1	0.61
2. ไม่ได้ใส่ปุ๋ยหมัก	86	52.12
รวม	165	100

2.13 การใช้ปุ๋ยเคมี

สูตรปุ๋ยเคมีที่เกษตรกรใส่ให้แก่พืชในการทำเกษตรแบบยั่งยืนพบว่า ส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 คิดเป็นร้อยละ 58.18 รองลงมาใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16 - 16 - 16 คิดเป็นร้อยละ 4.84 และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16 - 0 - 16 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่

ตารางที่ 22 สูตรปุ๋ยเคมีที่เกษตรกรใส่ให้แก่พืช

สูตรปุ๋ย	จำนวน	ร้อยละ
1. ใส่ปุ๋ยเคมี		
15 - 15 - 15	96	58.18
13 - 13 - 21	3	1.82
16 - 16 - 16	8	4.84
16 - 0 - 16	1	0.61
46 - 0 - 0	3	1.82
0 - 0 - 60	2	1.22
8 - 24 - 24	3	1.82
2. ไม่ได้ใส่ปุ๋ยเคมี		
	49	29.69
รวม	165	100

2.14 ชนิดพืชที่ใส่ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชที่ใส่ปุ๋ยเคมีแก่พืชของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืน พบว่าส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่กลางสาด คิดเป็นร้อยละ 29.08 รองลงมาใส่ให้แก่ทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 24.84 และใส่ให้แก่เงาะ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ชนิดพืชที่ใส่ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืช	จำนวน	ร้อยละ
1. ใส่ปุ๋ยเคมี		
ทุเรียน	41	24.84
กลางสาด	48	29.08
ลองกอง	17	10.31
มะไฟ	7	4.25
มังคุด	2	1.22
เงาะ	1	0.61
2. ไม่ได้ใส่ปุ๋ยเคมี		
	49	29.69
รวม	165	100

2.15 ช่วงเวลาการใส่ปุ๋ยเคมี

ช่วงเวลาเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนใส่ปุ๋ยแก่ทุเรียน พบว่าส่วนใหญ่ คือ ช่วงหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 61.82 รองลงมาใส่ปุ๋ยช่วงก่อนออกดอก คิดเป็นร้อยละ 25.46 และใส่ปุ๋ยช่วงกำลังออกดอกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.64 ตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ช่วงเวลาการใส่ปุ๋ยเคมีแก่ทุเรียน

ช่วงเวลาใส่ปุ๋ย	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนออกดอก	42	24.25
กำลังออกดอก	6	3.64
กำลังติดผล	15	9.08
หลังการเก็บเกี่ยว	102	61.82
รวม	165	100

ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่กลางสาคของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ใส่ในช่วง หลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 64.40 รองลงมาใส่ช่วงก่อนออกดอก คิดเป็นร้อยละ 24.60 และ ใส่ช่วงกำลังออกดอกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.62 ตามตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่กลางสาค

ช่วงเวลาใส่ปุ๋ย	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
ก่อนออกดอก	47	24.60
กำลังออกดอก	5	2.62
กำลังติดผล	16	8.38
หลังการเก็บเกี่ยว	123	64.40
รวม	191	100

หมายเหตุ เกษตรกรตอบมากกว่า 1 รายการ

ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่ล่องกองของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยช่วงหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 49.09 รองลงมาใส่ช่วงก่อนออกดอก คิดเป็นร้อยละ 34.55 และใส่ช่วงกำลังออกดอกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.24 ตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่ล่องกอง

ช่วงเวลาใส่ปุ๋ย	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
ก่อนออกดอก	57	34.55
กำลังออกดอก	7	4.24
กำลังติดผล	20	12.12
หลังการเก็บเกี่ยว	120	49.09
รวม	165	100

ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่มะไฟของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยช่วงหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 55.76 รองลงมาใส่ช่วงก่อนออกดอก คิดเป็นร้อยละ 23.03 และใส่ช่วงกำลังออกดอกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่มะไฟ

ช่วงเวลาใส่ปุ๋ย	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
ก่อนออกดอก	38	23.03
กำลังออกดอก	15	9.09
กำลังติดผล	20	12.12
หลังการเก็บเกี่ยว	92	55.76
รวม	165	100

ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่มังคุดของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ใส่ปุ๋ยช่วงหลังการเก็บเกี่ยว คิดเป็นร้อยละ 51.52 รองลงมาใส่ช่วงก่อนออกดอก คิดเป็นร้อยละ 38.79 และใส่ช่วงกำลังติดผลน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.21 ตามตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่มังคุด

ช่วงเวลาใส่ปุ๋ย	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
ก่อนออกดอก	64	38.79
กำลังออกดอก	1	8.48
กำลังติดผล	2	1.21
หลังการเก็บเกี่ยว	85	51.52
รวม	165	100

ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ยเคมีให้แก่เงาะของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่ปุ๋ย คิดเป็นร้อยละ 98.79 และใส่ปุ๋ยในช่วงหลังการเก็บเกี่ยว และก่อนออกดอกคิดเป็นร้อยละ 0.61

2.16 การใช้แรงงาน

การใช้แรงงานในการปฏิบัติบำรุงรักษาของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบยั่งยืนพบว่าส่วนใหญ่จ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 61.82 และไม่จ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 38.18 ตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ลักษณะการใช้แรงงานในการปฏิบัติบำรุงรักษาในรอบปี

ลักษณะการใช้แรงงาน	จำนวน	ร้อยละ
จ้างแรงงาน	102	61.82
ไม่จ้างแรงงาน	63	38.18
รวม	165	100

2.15 จำนวนแรงงานที่จ้าง

จากจำนวนแรงงานที่จ้างส่วนใหญ่เกษตรกรจ้างแรงงาน 1 - 5 คน คิดเป็นร้อยละ 79.41 รองลงมาจ้างแรงงานจำนวน 6 - 10 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และจ้างแรงงานมากกว่า 20 คน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.98 ตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 จำนวนแรงงานที่จ้าง

จำนวนแรงงานที่จ้าง(คน)	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5	81	79.41
6 - 10	13	12.75
11 - 15	4	3.92
16 - 20	3	2.94
มากกว่า 20	1	0.98
รวม	102	100
หมายเหตุ ไม่ได้จ้างแรงงาน	63 คน	
จำนวนแรงงานที่จ้างน้อยที่สุด	1 คน	ค่าเฉลี่ยจำนวนแรงงานที่จ้าง 5.25 คน
จำนวนแรงงานที่จ้างมากที่สุด	40 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.23

2.16 งานที่จ้างทำ

จากการจ้างแรงงานเมื่อจำแนกตามลักษณะงานที่พบว่าส่วนใหญ่จ้างเพื่อการเก็บเกี่ยว,กำจัดวัชพืช คิดเป็นร้อยละ 46.08 รองลงมาจ้างเพื่อการกำจัดวัชพืชและแมลง คิดเป็นร้อยละ 28.43 และจ้างเพื่อการใส่ปุ๋ยและกำจัดศัตรูพืช น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.98 ตามตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ประเภทของงานที่จ้างแรงงานทำ

ลักษณะงาน	จำนวน	ร้อยละ
เก็บเกี่ยวผลผลิต	6	5.88
กำจัดวัชพืชและแมลง	29	28.43
ใส่ปุ๋ย	1	0.98
ตัดแต่งกิ่ง	2	1.96
เก็บเกี่ยว,กำจัดศัตรูพืช	47	46.08
เก็บเกี่ยว,ใส่ปุ๋ย,กำจัดศัตรูพืชและตัดแต่งกิ่ง	14	13.73
ใส่ปุ๋ย,กำจัดศัตรูพืช	1	0.98
ปลูก	2	1.96
รวม	102	100
หมายเหตุ	ไม่ได้จ้างแรงงาน	63 คน

2.17 ระยะเวลาที่จ้างแรงงาน

ระยะเวลาในการจ้างแรงงานพบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรจ้างแรงงานอยู่ในช่วง 1 - 5 วัน คิดเป็นร้อยละ 42.15 รองลงมาจ้างแรงงานอยู่ในช่วง 6 - 10 วัน คิดเป็นร้อยละ 20.59 และจ้างแรงงานอยู่ในช่วง 16 - 20 วัน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.93 ตามตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ระยะเวลาที่จ้างแรงงาน

ระยะเวลา(วัน)	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5	43	42.15
6 - 10	21	20.59
11 - 15	11	10.78
16 - 20	4	3.93
26 - 30	16	15.69
มากกว่า 30	7	6.86
รวม	102	100

หมายเหตุ ไม่ได้จ้างแรงงาน 63 คน
 ระยะเวลาที่จ้างทำงานน้อยที่สุด 1 วัน
 ระยะเวลาที่จ้างทำงานมากที่สุด 200 วัน
 ค่าเฉลี่ยระยะเวลาที่จ้างทำงาน 16.07 วัน
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระยะเวลาการจ้างทำงาน 24.29

2.18 ค่าจ้างแรงงาน

ค่าจ้างแรงงานต่อวันต่อคนพบว่าส่วนใหญ่มีค่าจ้างอยู่ในช่วง 100 - 150 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมามีค่าจ้างอยู่ในช่วง 251 - 300 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.54 และค่าจ้างแรงงานน้อยที่สุด มากกว่า 300 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.86 ตามตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ค่าจ้างแรงงานทำ

ค่าจ้าง(บาท/วัน/คน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 100 บาท	9	8.82
100 - 150 บาท	60	58.82
151 - 200 บาท	2	1.96
251 - 300 บาท	24	23.54
มากกว่า 300 บาท	7	6.86
รวม	102	100

หมายเหตุ ไม่ได้จ้างแรงงาน 63 คน

ค่าจ้างแรงงานต่ำสุด 100 บาท/วัน/คน

ค่าจ้างแรงงานสูงสุด 600 บาท/วัน/คน

ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย 198.43 บาท/วัน/คน

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าจ้างแรงงาน 96.63

2.19 ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนไม้ผล

ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนไม้ผลเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า

เกษตรกรมีความรู้ระดับดีมาก ร้อยละ 80 - 100 ในเรื่องดังต่อไปนี้ การปักไม้ไผ่ข้างต้นเมื่อปลูกไม้ผลใหม่ๆ เพื่อป้องกันการโยก หรือ โคนล้ม การใส่ปุ๋ยจะช่วยให้ไม้ผลมีคุณภาพของผลดี และการตัดแต่งกิ่งควรตัดแต่งให้ทรงพุ่มโปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก

เกษตรกรมีความรู้ระดับดี ร้อยละ 70 - 79 ในเรื่อง ควรกำจัดวัชพืชบริเวณโคนต้น ให้โล่งเตียนที่สุด

เกษตรกรมีความรู้ระดับปานกลาง ร้อยละ 60 - 69 ในเรื่องดังต่อไปนี้ การวางแผนการปลูกสวนไม้ผลมีผล(สัมพันธ์)กับปริมาณผลผลิต ควรให้น้ำแก่ไม้ผลเฉพาะช่วงติดดอกออกผล ต้นพันธุ์ที่ได้จากการตอนจะไม่มีรากแก้ว และการให้น้ำที่ประหยัดน้ำ และประหยัดเงินที่สุดคือการให้น้ำแบบน้ำหยด

เกษตรกรมีความรู้ระดับน้อย ร้อยละ 50 - 59 ในเรื่องดังต่อไปนี้ การใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15 - 15 - 15 เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม้ผลจึงจะได้ผลดี

เกษตรกรมีความรู้ระดับต้องปรับปรุง ร้อยละต่ำกว่า 50 ในเรื่อง เราควรรองก้น

หลุมปลูกไม้ผลด้วยหินฟอสเฟต การพ่นยาฆ่าแมลงควรพ่นก่อนที่ดอกจะบาน การตัดแต่งกิ่งไม้ผล ควรตัดแต่งกิ่งในช่วงฤดูแล้ง หลังจากไม้ผลติดผลแล้วไม่ควรทำการตัดแต่งผลเลย หนอนเจาะผล ป้องกันได้โดยใช้ยาป้องกันเชื้อรา และไม้ผลพันธุ์พื้นเมืองให้ปริมาณผลผลิตมากกว่าไม้ผลพันธุ์ดี ตามตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนไม้ผลจำแนกรายข้อ

ความรู้	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.การวางแผนการปลูกสวนไม้ผลมีผล(สัมพันธ์)กับ ปริมาณผลผลิต	114	69.09	51	30.91
2.เราควรรองกันหลุมปลูกไม้ผลด้วยหินฟอสเฟต	21	12.73	144	87.27
3.การปักไม้ไว้ข้างต้นเมื่อปลูกไม้ผลใหม่ๆ เพื่อป้องกัน การโยก หรือ โค่นล้ม	146	88.48	19	11.52
4.ต้นพันธุ์ที่ได้จากการตอนจะไม่มีรากแก้ว	110	66.67	55	33.33
5.การใส่ปุ๋ยจะช่วยให้ไม้ผลมีคุณภาพของผลดี	150	90.91	15	9.09
6.ต้องใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15 – 15 – 15 เพียงอย่างเดียว เท่านั้น ไม้ผลจึงจะได้ผลดี	93	54.36	72	43.64
7. เราควรให้น้ำแก่ไม้ผลเฉพาะช่วงติดดอกออกผล	111	67.27	54	32.73
8. การพ่นยาฆ่าแมลงควรพ่นก่อนที่ดอกบาน	75	45.45	90	54.55
9. การตัดแต่งกิ่งไม้ผล ควรตัดแต่งกิ่งในช่วงฤดูแล้ง	74	44.85	91	55.15
10.หลังจากไม้ผลติดผลแล้ว ไม่ควรทำการตัดแต่ง ผลเลย	80	48.48	85	51.52
11.หนอนเจาะผล ป้องกันได้โดยใช้ยาป้องกันเชื้อรา	66	40.61	98	59.39
12. ไม้ผลพันธุ์พื้นเมืองให้ปริมาณผลผลิตที่มากกว่า พันธุ์ดี	71	43.03	94	56.97
13.การให้น้ำที่ประหยัดน้ำ และประหยัดเงินที่สุดคือ การให้น้ำแบบน้ำหยด	108	65.45	57	34.55
14.ควรกำจัดวัชพืชบริเวณโคนต้น ให้โล่งเตียนที่สุด	128	77.58	37	22.42
15.การตัดแต่งกิ่งควรตัดแต่งให้ทรงพุ่มโปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก	137	83.03	28	16.97

โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้ผลอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 7.66 คิดเป็นร้อยละ 51.07 ตามตารางที่ 35

ตารางที่ 35 คะแนนความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้ผล

คะแนน	ความถี่	ร้อยละ
1	1	0.61
2	1	0.61
3	1	0.61
4	10	6.06
5	20	12.12
6	21	12.73
7	34	20.60
8	35	21.21
9	12	7.27
10	13	7.88
11	10	6.06
12	5	3.03
13	2	1.21
รวม	165	100

2.20 แหล่งเงินทุนและสินเชื่อ

แหล่งเงินทุนและสินเชื่อที่เกษตรกรใช้ในการทำสวนไม้ผล พบว่าส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนจาก ธกส. คิดเป็นร้อยละ 49.70 รองลงมาเกษตรกรไม่ได้กู้ คิดเป็นร้อยละ 36.36 และใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.61 ตามตารางที่ 36

ตารางที่ 36 แหล่งเงินทุนและสินเชื่อ

แหล่งเงินทุน/สินเชื่อ	จำนวน	ร้อยละ
1. กู้เงิน		
ธกส.	82	49.70
ธนาคารพาณิชย์	1	0.61
สหกรณ์การเกษตร	20	12.12
สหกรณ์ออมทรัพย์	2	1.21
2. ไม่ได้กู้เงิน	60	36.36
รวม	165	100

2.21 จำนวนเงินที่เกษตรกรกู้

จำนวนเงินที่เกษตรกรกู้ขึ้นมาทำการเกษตรพบว่าพบว่ามีส่วนใหญ่อยู่ในช่วง น้อยกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.71 รองลงมาอยู่ในช่วง 30,001 - 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.48 และน้อยที่สุดมากกว่า 120,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.86 ตามตารางที่ 37

ตารางที่ 37 จำนวนเงินที่เกษตรกรกู้

จำนวนเงิน(บาท)	จำนวนเกษตรกรที่กู้	ร้อยละ
น้อยกว่า 30,000	48	45.71
30,001 - 60,000	32	30.48
60,001 - 90,000	5	4.76
90,001 - 120,000	17	16.19
มากกว่า 120,000	3	2.86
รวม	105	100

หมายเหตุ จำนวนเกษตรกรที่ไม่ได้กู้ 60 คน

จำนวนเงินสินเชื่อที่น้อยที่สุด 5,000 บาท จำนวนเงินสินเชื่อมากที่สุด 500,000 บาท
ค่าเฉลี่ยจำนวนเงินสินเชื่อ 53,333.33 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5,6149.13

2.22 ความเพียงพอของสินเชื่อ

ความเพียงพอของสินเชื่อที่เกษตรกรได้รับ พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 70.48 และมีจำนวนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 29.52 ตามตารางที่ 38

ความต้องการสินเชื่อพบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรต้องการสินเชื่ออยู่ในช่วง 30,001 - 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.48 รองลงมาต้องการสินเชื่อมากกว่า 120,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.80 และต้องการสินเชื่ออยู่ในช่วง 60,001 - 90,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.46 ตามตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ความเพียงพอของเงินสินเชื่อ

ความพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
1. ความต้องการสินเชื่อ		
เพียงพอแล้ว	74	70.48
ไม่เพียงพอ	31	29.52
2. ความต้องการสินเชื่อเพิ่มเติม		
ไม่เกิน 30,000 บาท	3	9.68
30,001 - 60,000 บาท	11	35.48
60,001 - 90,000 บาท	2	6.46
90,001 - 120,000 บาท	7	22.58
มากกว่า 120,000 บาท	8	25.80
รวม	105	100

หมายเหตุ เกษตรกรที่ไม่ได้กู้เงินจำนวน 60 คน

ความต้องการเงินสินเชื่อน้อยที่สุด 20,000 บาท

ความต้องการเงินสินเชื่อมากที่สุด 500,000 บาท

ค่าเฉลี่ยความต้องการเงินสินเชื่อ 127,741.94 บาท

2.23 ระยะเวลาการส่งคืนเงินสินเชื่อ

ระยะเวลาการส่งคืนเงินสินเชื่อ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสมแล้วคิดเป็นร้อยละ 83.64 และเห็นว่าไม่เหมาะสม คิดเป็น 16.36 ตามตารางที่ 39

ตารางที่ 39 ความเหมาะสมในการส่งคืนเงินสินเชื่อ

ความเหมาะสมการส่งคืนเงิน	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมแล้ว	138	83.64
ไม่เหมาะสม	27	16.36
รวม	165	100

2.24 ระยะเวลาการส่งคืนเงิน

ระยะเวลาการส่งคืนเงินที่เกษตรกรเห็นว่าเหมาะสมส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 2 - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.63 รองลงมาอยู่ในช่วง 6 - 7 ปีและมากกว่า 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.93 และช่วงเวลาที่เหมาะสมน้อยที่สุดคือช่วง 4-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.51 ตามตารางที่ 40

ตารางที่ 40 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการส่งคืนเงินสินเชื่อ

ระยะเวลา(ปี)	จำนวน	ร้อยละ
2 - 3	8	29.63
4 - 5	5	18.51
6 - 7	7	25.93
มากกว่า 7	7	25.93
รวม	27	100

หมายเหตุ เกษตรกรที่เห็นว่าระยะเวลาการส่งคืนเงินเหมาะสมแล้วจำนวน 138 คน
ระยะเวลาการส่งคืนเงินสินเชื่อต่ำสุด 2 ปี
ระยะเวลาการส่งคืนเงินสินเชื่อสูงสุด 10 ปี
ค่าเฉลี่ยระยะเวลาการส่งคืนเงินสินเชื่อ 6.09 ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเวลาการส่งคืนเงินสินเชื่อ 3.05

2.24 แหล่งข้อมูลข่าวสารในการทำสวนไม้ผล

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรได้รับในการทำสวน พบว่าส่วนใหญ่ได้รับจาก

เพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 69.70 รองลงมาได้รับจากการชมโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 68.48 และได้รับจากพนักงานของบริษัท ห้างร้าน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.58 ตามตารางที่ 41

ตารางที่ 41 แหล่งข้อมูลข่าวสาร

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ไม่ได้รับ		ได้รับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	89	53.94	76	46.06
โทรทัศน์	52	31.52	113	68.48
หนังสือพิมพ์	107	64.85	58	35.15
เพื่อนบ้าน	50	30.30	115	69.70
ผู้นำหมู่บ้าน	63	38.18	102	61.82
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	95	57.58	70	42.42
พนักงานของบริษัท/ห้างร้าน/เอกชน	136	82.42	29	18.58
รวม	592	100	495	100

หมายเหตุ เกษตรกร 1 รายสามารถรับแหล่งข้อมูลข่าวสารได้มากกว่า 1 รายการ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความยั่งยืนของการทำการเกษตรของเกษตรกร

3.1 ระดับความยั่งยืนของการทำสวนไม้ผลในอนาคต

ระดับความยั่งยืนในการทำสวนไม้ผลที่มีความยั่งยืนสูงมาก หมายถึง เกษตรกรไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาแต่สามารถแก้ไขได้หมด ได้แก่ ปัญหาด้านไฟฟ้า – พายุ คิดเป็นร้อยละ 56.40 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.60 ด้านขนาดพื้นที่ของสวน คิดเป็นร้อยละ 63.60 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.60 ด้านแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 66.10 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.59 ด้านการพังทลายของดิน คิดเป็นร้อยละ 69.10 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.48 และด้านการมีทายาทสืบต่อการทำสวนหรือไม่ คิดเป็นร้อยละ 78.20 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.38 ตามตารางที่ 42

ระดับความยั่งยืนในการทำสวนไม้ผลที่มีความยั่งยืนสูง หมายถึงเกษตรกรมีปัญหาน้อย สามารถแก้ไขปัญหาได้มาก ได้แก่ ปัญหาด้านวัชพืช คิดเป็นร้อยละ 35.20 โดยมีค่าเฉลี่ย 2.38 ด้านน้ำเพื่อการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 37.60 โดยมีค่าเฉลี่ย 2.33 ด้านการขนส่งผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 49.70 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.90 ด้านเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน คิดเป็นร้อยละ 60.60

โดยมีค่าเฉลี่ย 1.80 และด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน คิดเป็นร้อยละ 60.00 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.79 ตามตารางที่ 42

ระดับความยั่งยืนในการทำสวนไม้ผลที่มีความยั่งยืนปานกลาง หมายถึงเกษตรกรมีปัญหาปานกลาง สามารถแก้ไขได้ปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านโรค - แมลงศัตรูพืชระบาด คิดเป็นร้อยละ 41.80 โดยมีค่าเฉลี่ย 2.84 ตามตารางที่ 42

ระดับความยั่งยืนในการทำสวนไม้ผลที่มีความยั่งยืนต่ำ หมายถึงเกษตรกรมีปัญหา มาก และแก้ไขปัญหาได้ยากมาก ได้แก่ ปัญหาด้านราคาผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 53.30 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.28 ตามตารางที่ 42

ตารางที่ 42 ระดับความรุนแรงของปัญหาที่มีผลต่อความยั่งยืน

ปัญหา	ความรุนแรงของปัญหา				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล	ระดับความยั่งยืน
	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	ไม่มีปัญหา (1)				
ราคาสผลผลิต	88 (53.30)	47 (28.50)	18 (10.90)	12 (7.30)	3.28	0.93	มีปัญหามาก	ความยั่งยืนต่ำ
โรค - แมลงศัตรูพืชระบาด	46 (27.90)	69 (41.80)	28 (17.00)	22 (13.30)	2.84	0.98	มีปัญหามาก ปานกลาง	ความยั่งยืน ปานกลาง
วัชพืช	38 (23.00)	44 (26.70)	25 (15.20)	58 (35.20)	2.38	2.38	มีปัญหาน้อย	ความยั่งยืนสูง
น้ำเพื่อการเกษตร	33 (20.00)	50 (30.30)	20 (12.10)	62 (37.60)	2.33	1.17	มีปัญหาน้อย	ความยั่งยืนสูง
การขนส่งผลผลิต	11 (6.70)	43 (26.10)	29 (17.60)	82 (49.70)	1.90	1.01	มีปัญหาน้อย	ความยั่งยืนสูง
เอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน	24 (14.50)	19 (11.50)	22 (13.30)	100 (60.60)	1.80	1.13	มีปัญหาน้อย	ความยั่งยืนสูง
ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	15 (9.10)	34 (20.60)	17 (10.30)	99 (60.00)	1.79	1.06	มีปัญหาน้อย	ความยั่งยืนสูง
ไฟฟ้า - หาย	3 (1.80)	21 (12.70)	48 (29.10)	93 (56.40)	1.60	0.78	ไม่มีปัญหา	ความยั่งยืน สูงมาก
ขนาดของสวน	2 (1.20)	35 (21.20)	23 (13.90)	105 (63.60)	1.60	0.86	ไม่มีปัญหา	ความยั่งยืน สูงมาก
แรงงาน	8 (4.80)	26 (15.80)	22 (13.30)	109 (66.10)	1.59	0.92	ไม่มีปัญหา	ความยั่งยืน สูงมาก
การพึ่งพิงของดิน	3 (1.80)	22 (13.30)	26 (15.80)	114 (69.10)	1.48	0.79	ไม่มีปัญหา	ความยั่งยืน สูงมาก
มีทายาทสืบต่อการทำสวนหรือไม่	6 (3.60)	15 (9.10)	15 (9.10)	129 (78.20)	1.38	0.80	ไม่มีปัญหา	ความยั่งยืน สูงมาก

หมายเหตุ N = 165

3.2 ปริมาณผลผลิตในอดีต - ปัจจุบัน - อนาคต โดยพิจารณาระดับความยั่งยืนเป็นรายพืช

ความยั่งยืนของยางสดเมื่อพิจารณาจากปริมาณผลผลิตเฉลี่ย อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย คงที่ สม่ำเสมอ สรุปได้ว่า ระดับความยั่งยืนของยางสดเมื่อพิจารณาเป็นรายพืช มีระดับความยั่งยืนสูง (จากคำนิยามหน้า 5) ตามตารางที่ 43

ความยั่งยืนของทุเรียนเมื่อพิจารณาจากปริมาณผลผลิตเฉลี่ย อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงเล็กน้อย สรุปได้ว่า ระดับความยั่งยืนของทุเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายพืช มีระดับความยั่งยืนปานกลาง (จากคำนิยามหน้า 5) ตามตารางที่ 43

ความยั่งยืนของลองกองเมื่อพิจารณาจากปริมาณผลผลิตเฉลี่ย อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่สูงขึ้น สรุปได้ว่า ระดับความยั่งยืนของลองกองเมื่อพิจารณาเป็นรายพืช มีระดับความยั่งยืนสูง (จากคำนิยามหน้า 5) ตามตารางที่ 43

ความยั่งยืนของมะไฟเมื่อพิจารณาจากปริมาณผลผลิตเฉลี่ย อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงเล็กน้อย สรุปได้ว่า ระดับความยั่งยืนของมะไฟเมื่อพิจารณาเป็นรายพืช มีระดับความยั่งยืนปานกลาง (จากคำนิยามหน้า 5) ตามตารางที่ 43

ความยั่งยืนของสับปะรดเมื่อพิจารณาจากปริมาณผลผลิตเฉลี่ย อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่ลดลง สรุปได้ว่า ระดับความยั่งยืนของสับปะรดเมื่อพิจารณาเป็นรายพืช มีระดับความยั่งยืนต่ำ (จากคำนิยามหน้า 5) ตามตารางที่ 43

ความยั่งยืนของกาแฟเมื่อพิจารณาจากปริมาณผลผลิตเฉลี่ย อดีต ปัจจุบัน และ อนาคต มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย คงที่ สม่ำเสมอ สรุปได้ว่า ระดับความยั่งยืนของกาแฟเมื่อพิจารณาเป็นรายพืช มีระดับความยั่งยืนสูง (จากคำนิยามหน้า 5) ตามตารางที่ 43

ตารางที่ 43 ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยของพืชแต่ละชนิดและระดับความยั่งยืนรายพืช

ชนิดพืช	ผลผลิตเฉลี่ยต่อครอบครัว(กก.)			ความยั่งยืน
	อดีต	ปัจจุบัน	อนาคต	
ยางสด	2,022.50	2,037.26	2,004.23	สูง
ทุเรียน	1,061.31	1,075.50	729.67	ปานกลาง
ลองกอง	727.77	1,120.06	1,219.25	สูง
มะไฟ	1,150.50	1,750.50	1,250.50	ปานกลาง
สับปะรด	1,000.50	950.50	875.50	ต่ำ
กาแฟ	250.50	250.50	250.50	สูง

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบยั่งยืน

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษา

ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาไม้ผล พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรมีปัญหาคือแมลงศัตรูพืชระบาดมาก คิดเป็นร้อยละ 35.42 รองลงมาคือปัญหาวัชพืชระบาดมาก คิดเป็นร้อยละ 16.67 และที่เป็นปัญหาน้อยที่สุดคือดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทุเรียนพันธุ์หมอนทองดูแลยาก ใช้จ่ายค่าแมลงไม่ถูกต้อง ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ พื้นที่ของสวนดูแลยาก และช่วงไม้ผลออกดอกฝนตกทำให้ดอกร่วง คิดเป็นร้อยละ 2.08 ตามตารางที่ 44

ตารางที่ 44 ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลรักษา

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1. แมลงศัตรูพืชระบาดมาก	17	35.42
2. วัชพืชระบาดมาก	8	16.67
3. ขาดแคลนน้ำ	7	14.58
4. โรคพืชระบาดมาก	4	8.34
5. ขาดแคลนแรงงาน	2	4.17
6. ปุ๋ยเคมีมีราคาแพง	2	4.17
7. ดูแลได้ไม่ทั่วถึง	2	4.17
8. ทุเรียนพันธุ์หมอนทองดูแลยาก	1	2.08
9. ใช้จ่ายค่าแมลงไม่ถูกต้อง	1	2.08
10. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	1	2.08
11. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์	1	2.08
12. พื้นที่ของสวนดูแลยาก	1	2.08
13. ช่วงไม้ผลออกดอกฝนตกทำให้ดอกร่วง	1	2.08
รวม	48	100

4.2 แนวทางการแก้ปัญหาเรื่องการดูแลรักษา

แนวทางการแก้ปัญหาในเรื่องของการดูแลรักษาของเกษตรกร พบว่าส่วนใหญ่แก้ปัญหาโดยการพ่นยาฆ่าแมลงบ่อย ๆ เมื่อมีแมลงศัตรูระบาดคิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาเก็บกักน้ำไว้ใช้เอง คิดเป็นร้อยละ 13.34 และน้อยที่สุดคือการใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี ใช้ปูนขาวกำจัดเชื้อ

รา กำจัดศัตรูพืชโดยวิธีกล เจาะบ่อน้ำบาดาลใช้เอง ใช้ยาฆ่าแมลงซุบสำลีแขวนไว้ในสวนเพื่อไล่แมลงศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามตารางที่ 45

ตารางที่ 45 แนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องการดูแลรักษา

แนวทางการแก้ไขปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1. พ่นยาฆ่าแมลงบ่อขี้ ๑	8	53.33
2. เก็บกักน้ำไว้ใช้เอง	2	13.34
3. ใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี	1	6.67
4. ใช้ปูนขาวกำจัดเชื้อรา	1	6.67
5. กำจัดโดยวิธีกล	1	6.67
6. ใช้ยาฆ่าแมลงซุบสำลีแขวนไว้ในสวน	1	6.67
7. เจาะบ่อน้ำบาดาล	1	6.67
รวม	15	100

4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องการดูแลรักษา

เกษตรกรได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่าส่วนใหญ่อยากให้รัฐควรให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการทำสวน เช่น สร้างฝาย อ่างเก็บกักน้ำ คิดเป็นร้อยละ 42.85 รองลงมาอยากให้รัฐให้ความรู้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การดูแลรักษาสวนไม้ผลที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 และน้อยที่สุดควรกำจัดแมลงพร้อมกันหลาย ๆ สวน และทำระบบน้ำหยดขึ้นใช้เอง โดยใช้เทคโนโลยีพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามตารางที่ 46

ตารางที่ 46 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องการดูแลรักษา

แนวทางการแก้ไขปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1. รัฐควรให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการ ทำสวน เช่น สร้างฝาย อ่างเก็บกักน้ำ	3	42.85
2. เกษตรกรควรกำจัดแมลงพร้อมกันหลาย ๆ สวน	1	14.29
3. รัฐควรให้ความรู้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การดูแลรักษา สวนไม้ผลที่ถูกต้อง	2	28.57
4. ทำระบบน้ำหยดขึ้นใช้เอง โดยใช้เทคโนโลยีพื้นบ้าน	1	14.29
รวม	7	100

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับความรู้การปลูกไม้ผล

ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในการปลูกไม้ผลพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรขาดความรู้ในการปลูกไม้ผล คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ยแก่พืช การขยายพันธุ์พืช การจัดการดิน และความรู้ในการปลูกทุเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามตารางที่ 47

ตารางที่ 47 ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ในการปลูกไม้ผล

ปัญหาเกี่ยวกับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. ขาดความรู้ในการทำสวนไม้ผล	11	73.33
2. ขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ยแก่พืช	1	6.67
3. ขาดความรู้ในการขยายพันธุ์พืช	1	6.67
4. ขาดความรู้ในการจัดการดิน	1	6.67
5. ขาดความรู้ในการปลูกทุเรียน	1	6.67
รวม	15	100

4.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาคาดความรู้ในการปลูกไม้ผล

การแก้ไขปัญหาคาดความรู้ในการปลูกไม้ผล พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรขอคำแนะนำจากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาขอข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 30 และปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10 ตามตารางที่ 48

ตารางที่ 48 แนวทางการแก้ไขปัญหาคือความรู้ในการปลูกไม้ผล

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือความรู้ในการปลูกไม้ผล	จำนวน	ร้อยละ
1. ขอข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	3	30.00
2. ขอคำแนะนำจากเพื่อนบ้าน	4	40.00
3. หาความรู้จากหนังสือพิมพ์ และ โทรทัศน์	2	20.00
4. ปล่อยตามธรรมชาติ	1	10.00
รวม	10	100

4.6 ข้อเสนอแนะในเรื่องความรู้ในการปลูกไม้ผล

มีเกษตรกรให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความรู้ในการปลูกไม้ผลมา 2 ราย คือ อยากให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ จัดการอบรม ให้ความรู้ในการทำสวนไม้ผลให้ถูกต้อง

4.7 ปัญหาเกี่ยวกับการตลาด

ปัญหาเกี่ยวกับการตลาดพบว่าส่วนใหญ่ราคาผลผลิตต่ำมาก คิดเป็นร้อยละ 86.21 รองลงมาการถูกพ่อค้ากดราคา คิดเป็นร้อยละ 5.17 และน้อยที่สุดคือเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาขายได้เอง คิดเป็นร้อยละ 1.72 ตามตารางที่ 49

ตารางที่ 49 ปัญหาเกี่ยวกับการตลาด

ปัญหาการตลาด	จำนวน	ร้อยละ
1. ราคาผลผลิตต่ำมาก	50	86.21
2. ถูกพ่อค้ากดราคา	3	5.17
3. พ่อค้ามาซื้อผลผลิตน้อยราย	2	3.45
4. ตลาดไม่เพียงพอรับผลผลิต	2	3.45
5. เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาขายได้เอง	1	1.72
รวม	58	100

4.8 แนวทางการแก้ไขปัญหาคารตลาด

แนวทางการแก้ไขปัญหาคารตลาดของเกษตรกร พบว่าส่วนใหญ่รวมกลุ่มกันขายผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาขายสินค้าเองโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และพาพ่อค้ามาดูแลที่สวนให้มากรายเพื่อป้องกันการผูกขาด คิดเป็นร้อยละ 18.18 และน้อยที่สุดคือไม่ขายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามตารางที่ 50

ตารางที่ 50 แนวทางการแก้ไขปัญหาคารตลาด

แนวทางการแก้ไขปัญหาคารตลาด	จำนวน	ร้อยละ
1. รวมกลุ่มกันขายผลผลิต	6	54.55
2. ขายสินค้าเองโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง	2	18.18
3. พาพ่อค้ามาดูแลที่สวนให้มากรายเพื่อป้องกันการผูกขาด	2	18.18
4. ไม่ขายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลาง	1	9.09
รวม	11	100

4.9 ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการตลาด

ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการตลาดพบว่าส่วนใหญ่ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแล คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาควรมีการตั้งราคากลาง แปรรูปผลผลิต คัดเกรดหรือมาตรฐานเพื่อกำหนดราคาขาย และนำไปจำหน่ายที่ตลาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามตารางที่ 51

ตารางที่ 51 ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการตลาด

ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการตลาด	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแล	2	28.57
2. ควรมีการตั้งราคากลาง	1	14.29
3. แปรรูปผลผลิต	1	14.29
4. คัดเกรดหรือมาตรฐานเพื่อกำหนดราคาขาย	1	14.29
5. นำไปจำหน่ายที่ตลาดกลาง	1	14.29
รวม	7	100

4.10 ปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆ

ปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆของเกษตรกร พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 90.91 รองลงมารัฐไม่ใช้งบประมาณช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามตารางที่ 52

ตารางที่ 52 ปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆ

ปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ได้รับความสนใจจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่าที่ควร	10	90.09
2. รัฐไม่ใช้งบประมาณช่วยเหลือ	1	9.09
รวม	11	100

4.11 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆ

แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่าง ๆ ของเกษตรกร พบว่ามีเกษตรกรให้แนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการศึกษาด้วยตนเองเพียง 1 ราย

4.12 ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่าง ๆ พบว่าเกษตรกรต้องการให้รัฐจัดเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ และควรส่งเสริมรวมกลุ่มกันคิดเป็นร้อยละ 50 ตามตารางที่ 53

ตารางที่ 53 ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะปัญหาเกี่ยวกับการได้รับบริการจากรัฐด้านต่างๆ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต้องการให้รัฐจัดเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ	1	50.00
2. ควรส่งเสริมรวมกลุ่มกัน	1	50.00
รวม	2	100

4.13 ปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อ

ปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อ พบว่าส่วนใหญ่ปริมาณเงินกู้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 61.54 รองลงมาระยะเวลาในการส่งเงินสิ้นเกินไป คิดเป็นร้อยละ 23.08 และน้อยที่สุดคือดอกเบี้ยแพง และต้นทุนสูงกว่ารายได้(ขาดทุน) คิดเป็นร้อยละ 7.69 ตามตารางที่ 54

ตารางที่ 54 ปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อ

ปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปริมาณเงินกู้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	8	61.54
2. ส่งเงินไม่ทัน (ระยะเวลาการส่งคืนสิ้นเกินไป)	3	23.08
3. อัตราดอกเบี้ยสูงเกินไป	1	7.69
4. ต้นทุนในการทำสวนสูงกว่ารายได้	1	7.69
รวม	13	100

4.14 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อ

แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่แก้ไขโดยการกู้ยืมจากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาพยายามใช้อย่างประหยัดและใช้ทุนส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตามตารางที่ 55

ตารางที่ 55 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสินเชื่อของเกษตรกร

แนวทาง	จำนวน	ร้อยละ
1. กู้ยืมจากเพื่อนบ้าน	4	66.67
2. พยายามใช้อย่างประหยัด	1	16.67
3. ใช้ทุนส่วนตัว	1	16.67
รวม	6	100

4.15 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสินเชื่อ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสินเชื่อพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มวงเงินกู้ให้แก่สวนที่มีขนาดใหญ่ และเพิ่มวงเงินในการกู้ระยะปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50

4.16 ความคิดเห็นอื่น ๆ

ความคิดเห็นอื่น ๆ พบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรอยากให้รัฐช่วยพยุงราคาหรือประกันราคาให้เป็นมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมาอยากให้รัฐช่วยทำทางคมนาคมเข้าสวน และอยากให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ 10.91 และน้อยที่สุดคืออยากให้ประชาสัมพันธจังหวัดอุดรจัดตั้งประชาสัมพันธด้านการตลาดผลผลิตมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 1.82 ตามตารางที่ 56

ตารางที่ 56 ความต้องการของเกษตรกรในด้านอื่น ๆ

ความคิดเห็นอื่น ๆ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต้องการให้รัฐช่วยพยุงราคา/ประกันราคาให้เป็นมาตรฐาน	30	54.55
2. ต้องการให้รัฐช่วยทำทางคมนาคมเข้าสวน	6	10.91
3. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมด้านการตลาด	6	10.91
4. ต้องการให้รัฐช่วยออกเอกสารสิทธิที่ดินทำกิน	3	5.45
5. ต้องการให้รัฐช่วยสร้างอ่างเก็บกักน้ำ	2	3.64
6. ต้องการให้รัฐช่วยอบรมให้ความรู้เรื่องดิน และการใช้ปุ๋ย	3	5.45
7. ต้องการให้รัฐช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์	2	3.64
8. ต้องการให้รัฐช่วยสนับสนุนในการปราบศัตรูพืช	2	3.64
9. ต้องการให้ประชาสัมพันธจังหวัดอุดรจัดตั้งประชาสัมพันธด้านการตลาดผลผลิตมากกว่านี้	1	1.82
รวม	55	100